

De pilotenregeling en pensioen: opletten geblazen

Vp-bulletin 2015/51

Sommige piloten die voor een Nederlandse luchtvaartmaatschappij werken wonen in het buitenland. Met een aantal landen is in het belastingverdrag overeengekomen dat het inkomen van bemanningsleden aan boord van een vliegtuig of boot dat deelneemt aan het internationale verkeer belast wordt in het land waar het bemanningslid woont. Dit in tegenstelling tot het OESO-modelverdrag waarin is bepaald dat het loon van het bemanningslid belast wordt in het land waar de werkelijke leiding van de luchtvaartmaatschappij of rederij is gelegen.² Voor het bemanningslid kan het aantrekkelijk zijn een land te kiezen met een belastingverdrag waarin is bepaald dat het woonland mag heffen en waar de belastingdruk op het inkomen lager is dan in Nederland. Daarbij wordt echter één ding vergeten: het pensioen. Nu het woonland mag heffen is het maar de vraag of over de pensioenopbouw die nog in Nederland plaatsvindt de omkeerregel van toepassing is. Het gevaar van dubbele belastingheffing is aanwezig. In deze bijdrage sta ik stil bij de gevolgen voor bemanningsleden van vliegtuigen en schepen en hun pensioenopbouw, beter bekend als de 'pilotenregeling'. Daarbij maak ik onderscheid tussen de brutopensioenregeling tot € 100.000 en de nettopensioenregeling. Tevens bespreek ik de aandachtspunten voor de nettolijfrenteregeling. Als voorbeeld neem ik een piloot woonachtig in Frankrijk en werkzaam voor een Nederlandse luchtvaartmaatschappij waarvan de feitelijke leiding in Nederland is gevestigd. De gevolgen voor de binnenlandse belastingplichtige met een nettopensioen of nettolijfrente die emigreert naar een ander land binnen de EU wordt in deze aflevering besproken door B. Heijnen MSc; 'Nettopensioen en nettolijfrente bij migratie; een overzicht'.

Binnenlandse of buitenlandse belastingplicht. Hoe zit het ook alweer?

In Nederland kennen we binnenlandse en buitenlandse belastingplichtigen. Degene die in Nederland woont wordt aangemerkt als binnenlands belastingplichtige.³ Woont de persoon niet in Nederland, maar heeft hij Nederlands inkomen dan is sprake van een buitenlandse belastingplichtige.⁴ Of iemand in Nederland woont hangt af van de feitelijke omstandigheden. Zo is het enkel vervullen van een dienstbetrekking in Nederland niet vol-

doende om als inwoner te worden beschouwd. Meestal wordt gekeken waar het centrale punt van iemands leven plaatsvindt. Factoren die daarbij een rol spelen zijn onder meer : de plaats waar de woning gelegen is die de belastingplichtige tot hoofdverblijf ter beschikking staat, waar de boodschappen worden gedaan, waar wordt gesport en in welk land wordt uitgegaan. Met andere woorden de plaats waar het sociale leven plaatsvindt.⁵ Binnenlandse belastingplichtigen zijn voor hun gehele wereldinkomen belast in Nederland. Ook voor dat deel van het inkomen dat in het buitenland wordt verdiend. Vanzelfsprekend zal het land waar de belastingplichtige werkt eveneens het inkomen willen belasten. In deze situatie is dan sprake van dubbele belastingheffing. Zowel het woonland als het werkland heffen belasting over de inkomsten uit arbeid. Een eventueel belastingverdrag tussen beide landen bepaalt welk land het heffingsrecht heeft over het inkomen. Meestal is dit het werkland. Ter voorkoming van dubbele belasting is in het verdrag opgenomen hoe het woonland dan rekening moet houden met de dubbele belasting. Dit kan bijvoorbeeld zijn een belastingvrijstelling of verrekening van de verschuldigde belasting. Is geen verdrag van toepassing dan kan het 'Besluit voorkoming dubbele belasting 2001' uitkomst bieden voor de Nederlandse belastingplichtige. Dit besluit voorkomt in specifieke gevallen dubbele belasting dan wel geeft regels voor het verminderen daarvan.

Buitenlandse belastingplichtigen zijn Nederlandse inkomstenbelasting verschuldigd over o.a. inkomsten uit werkzaamheden verkregen met arbeid verricht in Nederland. Alleen de bron wordt belast zodat sprake is van beperkte belastingplicht. Of daadwerkelijk belasting verschuldigd is ligt aan de soort genoten bron. Een bron is voorwerp van belastingheffing als deze wordt benoemd in hoofdstuk 7 van de Wet inkomstenbelasting 2001. Ook in deze situatie is meestal sprake van dubbele belastingheffing. De buitenlandse belastingplichtige zal in het land waar hij woonachtig is belasting verschuldigd zijn over het genoten arbeidsinkomen. Een eventueel belastingverdrag zal ook hier uitkomst bieden ter voorkoming van dubbele belastingheffing.

Voor de goede orde. Een belastingverdrag tussen twee verdragslanden geeft niet aan of een specifiek inkomensbestanddeel daadwerkelijk belast wordt of niet en hoeveel belasting verschuldigd is, maar wijst slechts het land aan dat bevoegd is te heffen over het betreffende inkomensbestanddeel. Of het inkomensbestanddeel belast is en voor hoeveel is voorbehouden aan de nationale fiscale wetgeving van het desbetreffende verdragsland. Tevens geeft het verdrag aan welke methode ter voorkoming van dubbele belastingheffing de verdragslanden moeten hanteren als sprake is van dubbele belastingheffing.

1 Mr. drs. C. Dekkers MFP FFP CFP® is Senior pensioenfiscalist op de afdeling fiscale en juridische zaken bij Pensioennavigator BV.

2 Art. 15 lid 3 OESO-modelverdrag.

3 Art. 2.1 lid 1 onderdeel a Wet IB 2001.

4 Art. 2.1 lid 1 onderdeel b Wet IB 2001.

5 Art. 4 lid 1 AWR.

Pensioenopbouw voor piloten die in Nederland wonen

Woonde de piloot in Nederland dan gaat alles volgens het boekje. De Nederlandse luchtvaartmaatschappij houdt op het inkomen keurig loonbelasting in als voorheffing op de inkomstenbelasting. Daarbij wordt rekening gehouden met de pensioenpremies. De premie betaald door de deelnemer tot € 100.000 verlagen het loon voor de loonheffing.⁶ Over de werkgeversbijdrage is geen loonbelasting verschuldigd. De aanspraak wordt pas belast in de uitkeringsfase. Emigreert de belastingplichtige naar het buitenland dan houdt deze op binnenlands belastingplichtige te zijn. Hierdoor valt de pensioenaanspraak niet langer onder de omkeerregeling en is daarmee belast. Heffing vindt plaats via een door de Nederlandse fiscus opgelegde conserverende aanslag.⁷ De aanslag wordt gedurende tien jaar niet ingevorderd zolang de belastingplichtige geen oneigenlijke handelingen verricht zoals opgenomen in art. 19b Wet op de loonbelasting 1964. Komt de pensioenaanspraak regulier tot uitkering dan bepaalt het belastingverdrag uiteindelijk welk verdragsland over de pensioenuitkering mag heffen.

Bij de nettopensioenregeling gaat dit anders. Premies die de deelnemer betaalt aan de nettopensioenregeling moeten worden voldaan uit het netto-inkomen. Eventuele bijdragen vanuit de werkgever voor de nettopensioenregeling worden direct in de loonheffing betrokken. Voor deze regeling geldt immers de omkeerregeling van art. 11 Wet op de loonbelasting 1964 niet. De waarde van het pensioen valt onder de rendementsgrondslag van box 3 van de inkomstenbelasting. Zolang aan de voorwaarden wordt voldaan is de waarde vrijgesteld voor de vermogensrendementsheffing.⁸ Dit geldt voor zowel de opbouwfase als voor de uitkeringsfase. Met de komst van de nettopensioenregeling is het ook mogelijk te kiezen voor de nettolijfrentevariant. Ook bij deze vorm is de waarde vrijgesteld voor de vermogensrendementsheffing.⁹ Als de belastingplichtige bij nettopensioen of nettolijfrente een onregelmatige handeling verricht dan wordt de waarde alsnog belast in box 3 van de inkomstenbelasting. De waarde wordt gesteld op een bedrag dat gelijk is aan de helft van de waarde van de aanspraak in het voorafgaande kalenderjaar en vermenigvuldigd met tien.¹⁰ Deze sanctie blijft achterwege bij emigratie. Fiscaal is dan geen sprake van afkoop.¹¹ Om het nettopensioen fiscaal te kunnen afkopen is in de Pensioenwet ook de mogelijkheid tot afkoop bij emigratie opgenomen.¹² De afkoopbepalingen bij emigratie zijn opgenomen om te voorkomen dat het land waar de belastingplichtige naar emigreert het net-

topensioen of de nettolijfrente kan aanmerken als pensioen of ander soortgelijke beloning waarover belasting verschuldigd is. Anders zou de belastingplichtige die in de opbouwfase al loonbelasting betaald heeft over zijn nettopensioen in het buitenland wederom belasting verschuldigd zijn. Door de dag voorafgaand aan de emigratie de waarde van het nettopensioen of de nettolijfrente in de vermogensrendementsheffing te betrekken heeft het niet langer het oormerk pensioen, maar vermogen. Hiermee wordt voorkomen dat de belastingplichtige met dubbele belastingheffing over inkomen geconfronteerd wordt. Het risico is immers dat het land de uitkeringen in de belastingheffing zal betrekken, terwijl ter zake van de premies voor de nettolijfrente geen aftrek heeft plaatsgevonden.¹³

Meer informatie over de binnenlandse belastingplichtigen met een nettopensioen en nettolijfrente die emigreren naar een ander land binnen Europa leest u in de bijdrage van B. Heijnen eveneens in deze uitgave.

Pensioenopbouw voor piloten die niet in Nederland wonen en waarvan de heffing is toegewezen aan het woonland

Piloten die in het buitenland wonen en werken voor een Nederlandse luchtvaartmaatschappij worden voor de Nederlandse inkomstenbelasting als buitenlandse belastingplichtige aangemerkt. Zij verrichten arbeid voor een bedrijf waarvan de feitelijke leiding in Nederland is gevestigd. Voor de bemanningsleden van het vliegtuig betekent dit dat Nederland hun thuishaven is. Aangezien het gaat om een Nederlands bedrijf is de luchtvaartmaatschappij als werkgever inhoudingsplichtige voor de Nederlandse loonbelasting.¹⁴ Deze verplichting vervalt als de werknemer nagenoeg geheel buiten Nederland zijn dienstbetrekking vervult en daarbij het loon dankzij het verdrag is toegewezen aan het andere verdragsland.¹⁵ Kijken we naar art. 15 lid 3 OESO-modelverdrag, dan kan worden vastgesteld dat het heffingsrecht over het inkomen van piloten wordt toegewezen aan het land waar de feitelijke leiding van de luchtvaartmaatschappij gevestigd is. In deze casus dus Nederland. Op grond van deze bepaling is de Nederlandse luchtvaartmaatschappij inhoudingsplichtig voor de loonbelasting. Nederland, dat het Nederland Standaard Verdrag (NVS) hanteert dat is afgeleid van het OESO-modelverdrag, wijkt van deze bepaling af. Kijken we naar art. 15 lid 3 NSV dan wordt de heffing over het inkomen toegewezen aan de woonstaat van de werknemer. Welke bepaling Nederland hanteert is overigens per belastingverdrag verschillend. Verdragslanden waar de bepaling is uitgewerkt overeenkomstig NSV zijn bijvoorbeeld: Australië, Canada, Duitsland, Italië en Spanje. Het heffingsrecht over het inkomen van een pilot wordt bij deze landen toegewezen aan het woonland. Of

6 Art. 11 lid 1 onderdeel j ten eerste Wet op de loonbelasting 1964.

7 Art. 3.83 Wet inkomstenbelasting 2001.

8 Art. 5.17 Wet inkomstenbelasting 2001.

9 Art. 5.16 Wet inkomstenbelasting 2001.

10 Art. 5.16c lid 2 en art. 5.17e lid 2 Wet inkomstenbelasting 2001.

11 Art. 5.16c lid 7 en art. 5.17e lid 5 onderdeel a Wet inkomstenbelasting 2001.

12 Art. 69 lid 2 Pensioenwet.

13 Verzamelwet Pensioenen 2014, MvT, 3, p. 10, *Kamerstukken II* 33.863.

14 Art. 4 lid 2 AWR jo. art. 2 lid 3 Wet op de loonbelasting 1964.

15 Art. 2 lid 4 onderdeel b Wet op de loonbelasting 1964.

de luchtvaartmaatschappij dus loonbelasting moet inhouden en of de omkeerregel van toepassing is over de pensioenaanspraak is afhankelijk van de verdragsbepaling. Zoals eerder beschreven gaat deze regel niet op als de piloot in het buitenland woont en het heffingsrecht over het inkomen is toegewezen aan het woonland. In deze situatie ontstaat een aantal onduidelijkheden zoals:

- Is de betaalde pensioenpremie door de werkgever voor het brutopensioen aan het Nederlandse pensioenfonds belast of onbelast in het woonland?
- Is de betaalde pensioenpremie door de werknemer voor het brutopensioen aan het Nederlands pensioenfonds aftrekbaar voor de buitenlandse inkomsten- of loonbelasting?
- Is de pensioenuitkering later belast in het woonland? Ook als er geen aftrek in het woonland genoten is?

Dat hierop geen eenduidig antwoord gegeven kan worden spreekt voor zich. Tenslotte is ieder belastingverdrag weer anders. De complexiteit is zo groot omdat het woonland, en niet het werkland mag heffen over de inkomsten. Deze situatie doet zich alleen voor bij bemanningsleden aan boord van een vliegtuig en schepen die deelnemen aan het internationaal verkeer.

Met de komst van het nettopensioen en nettolijfrente is een nieuwe situatie ontstaan die in deze situatie tot extra onduidelijkheden leidt waarop meerdere antwoorden denkbaar zijn. Bijvoorbeeld:

- Kan het nettopensioen nog afgekocht worden als de deelnemer in het buitenland woont, al geëmigreerd is en nog deelneemt aan de nettopensioenregeling?
- Hoe zit het met de nettolijfrente? Is dit vermogen of pensioen voor het woonland?
- Is de werkgeversbijdrage in de nettopensioenregeling loon of niet?

Aan de hand van onderstaande casus probeer ik meer inzicht te geven in onduidelijkheden die zich afspelen.

Casus

Piloot Peter werkt voor een Nederlandse luchtvaartmaatschappij en woont sinds enige jaren in Frankrijk. Hij werkt met ingang van 1 januari 2010 voor een Nederlandse luchtvaartmaatschappij. Zijn inkomen ligt ruim boven de € 100.000. Omdat met ingang van 1 januari 2015 het pensioengevend inkomen is gemaximeerd op € 100.000 kunnen piloten met een inkomen boven een ton deelnemen aan de nettopensioenregeling. Als compensatie vergoedt de werkgever de nettopremie die de werknemer verschuldigd is aan de nettopensioenregeling door deze te bruteren. Ook deelnemers die niet deelnemen ontvangen deze compensatie. Voor de pensioenregeling tot € 100.000 is zowel de werkgever als de werknemer pensioenpremie verschuldigd. De werkgever draagt deze premies af aan het pensioenfonds. Deelname aan de basisregeling is verplicht. Peter heeft gekozen deel te nemen aan de nettopensioenregeling. Reden hiervoor is dat deze regeling een goede nettopartnerpensioenregeling kent en de staffel gebaseerd is op een 3%-rekenrente, waardoor hij meer kan sparen dan bij nettolijfren-

te. De luchtvaartmaatschappij biedt de mogelijkheid van een nettolijfrenteregeling niet. Hij vraagt zich af wat de consequenties zijn voor zijn pensioen nu hij in het buitenland woont?

De fiscale consequenties voor de pensioenopbouw en uitkering?

Peter werkt voor een Nederlandse luchtvaartmaatschappij waarvan de leiding in Nederland is gevestigd. Hij geniet daarmee Nederlands inkomen. Omdat hij in het buitenland woont is sprake van buitenlandse belastingplicht. Hoofregel is dat de Nederlandse luchtvaartmaatschappij loonbelasting inhoudt over zijn inkomen. Als buitenlands belastingplichtige is hij inkomstenbelasting verschuldigd over zijn inkomen en kan de eventuele loonbelasting als voorheffing verrekenen.¹⁶ De waarde van het nettopensioen hoeft hij als buitenlandse belastingplichtige niet op te geven. Deze is niet opgenomen als bron van vermogen. Slechts de waarde van de bezittingen vermeld in art. 7.7 lid 2 Wet inkomstenbelasting 2001, behoort tot de rendementsgrondslag. Het nettopensioen en de nettolijfrente vallen hier niet onder.

In Frankrijk wordt Peter belast over zijn wereldinkomen omdat hij in Frankrijk woont. Zijn inkomen en vermogen worden ongetwijfeld in de Franse inkomstenbelasting betrokken. Zodoende is dus sprake van dubbele belastingheffing. In deze situatie moet het Belastingverdrag Nederland-Frankrijk 1973 (hierna: Verdrag) uitkomst bieden welk land het heffingsrecht heeft over de verschillende inkomens- c.q. vermogensbestanddelen. Voor het inkomen is art. 15 van het Verdrag relevant.

Art. 15 van het Verdrag met Frankrijk: Niet zelfstandige arbeid

In het eerste lid van dit artikel is bepaald dat loon, salarissen en andere soortgelijke beloning verkregen door een inwoner van één van de verdragstaten (in deze casus dus Nederland-Frankrijk) mogen worden belast in het land waar de dienstbetrekking wordt uitgeoefend.¹⁷ In het derde lid van dit artikel is echter een uitzondering opgenomen voor o.a. piloten die werken aan boord van een luchtvaartuig dat deelneemt aan het internationaal verkeer. Niet het werkland mag heffen, maar het land waar de piloot woont heeft het heffingsrecht.

Inkomen

Het heffingsrecht over het inkomen dat Peter verdient wordt op grond van art. 15 lid 3 van het Verdrag toegewezen aan Frankrijk. Hij is over zijn inkomen dus geen Nederlandse inkomstenbelasting verschuldigd. Omdat het Verdrag het heffingsrecht over zijn inkomen toewijst aan Frankrijk waar hij tevens woont en hij zijn werkzaamheden voor de Nederlandse luchtvaartmaatschappij grotendeels buiten Nederland verricht hoeft de

16 Art. 7.1 onderdeel a Wet inkomstenbelasting 2001.

17 Art. 15 lid 1 Verdrag Nederland-Frankrijk.

Nederlandse luchtvaartmaatschappij geen loonbelasting in te houden.

Brutopensioenregeling

Maar dan het pensioen. In dit geval het pensioen tot € 100.000, de basisregeling. Ondanks dat Peter in Frankrijk woont en het inkomen daar belast is blijven de Nederlandse arbeidsvoorwaarden van toepassing. Hij dient dus verplicht deel te nemen aan de pensioenregeling voor vliegend personeel. Zowel de werkgever als de werknemer dragen hiervoor premies af aan het pensioenfonds. De vraag is of de werkgeversbijdrage als loon moet worden beschouwd en daarmee belast is of niet omdat Frankrijk een soortgelijke faciliteit kent voor pensioenopbouw als in Nederland waardoor de pensioenaanspraak onbelast is en de uitkering belast. Voor de werknemersbijdrage geldt eveneens de vraag of deze aftrekbaar is of niet. Zou Peter in Nederland wonen dan wel buitenlands belastingplichtig zijn, dan was de werkgeversbijdrage onbelast en de werknemersbijdrage aftrekbaar. De omkeerregel was immers van toepassing. Nu Peter in Frankrijk woont is dit afhankelijk van hoe Frankrijk deze arbeidsbeloning beschouwt. De vraag is echter welke faciliteit Frankrijk kent.

Worst case scenario

Stel dat Frankrijk (of ieder ander willigkeurig verdragsland) geen faciliteit kent die wij in Nederland hebben en de premies voor het pensioen worden beschouwd als loon en daarmee onder art. 15 van het Verdrag vallen. Dan ontstaat dubbele belastingheffing als Peter op pensioendatum blijft wonen in Frankrijk. In de opbouwfase worden de pensioenpremies belast als loon (art. 15 Verdrag) en in de uitkeringsfase belast als pensioen (art. 18 Verdrag). Indien Frankrijk geen fiscale faciliteit verleent voor de pensioenopbouw is het belangrijk dat met de desbetreffende inspecteur in het rayon waar Peter woont afspraken worden gemaakt die ertoe leiden dat in de uitkeringsfase het pensioen niet wordt belast. Op basis van de regels voor het vrije verkeer van arbeid binnen Europa lijkt het mij aannemelijk te maken dat als Frankrijk het pensioen van de eigen inwoners niet belast het deel van het pensioen van Peter dat is opgebouwd tijdens het verblijf in Frankrijk eveneens niet belast.

Als Frankrijk een fiscale regime kent waar de omkeerregel van toepassing is, maar deze niet aan Peter verleent omdat hij geen premies betaalt aan een Franse pensioenuitvoerder kan wellicht beroep worden gedaan op de uitspraak van het Europese Hof van Justitie, 3 oktober 2002, C136/00, zaak *Danner* of uitspraak van 26 juni 2003, C422/01, zaak *Skandia*. Kern bij deze zaken is dat Frankrijk de aftrek van pensioenpremies niet kan voorkomen nu de uitkering op grond van art. 18 van het Verdrag eveneens is toegewezen aan Frankrijk. Frankrijk is daarmee immers verzekerd van het heffingsrecht. Frankrijk kan daardoor geen beroep doen op de nationale coherentie als de samenhang tussen aftrek en heffing reeds verzekert doordat de heffing op grond van het belastingverdrag is toegewezen aan Frankrijk.

Als Peter op pensioendatum teruggaat naar Nederland dan blijft het gedeelte van het pensioen dat hij heeft opgebouwd in Frankrijk buiten de belastingheffing. Om deze saldoregeling te kunnen toepassen is wel een aantal voorwaarden gesteld. Voorwaarde is dat de werknemer voor deze bijdragen in het buitenland geen fiscale tegemoetkoming heeft ontvangen en dat belastingplichtige aannemelijk kan maken dat in verband met de verkrijging van de pensioenaanspraken in het buitenland daadwerkelijk belasting is geheven die naar aard en strekking overeenkomt met de loonbelasting of de inkomstenbelasting. Daaronder wordt verstaan ook het achterwege zijn gebleven van premieaftrek bij de werknemer.¹⁸ Het is dus belangrijk dat de jaarlijkse aangiften inkomstenbelasting in Frankrijk bewaard blijven. Hiermee kan aangetoond worden dat in dit geval Peter geen aftrek heeft genoten. Natuurlijk geldt dit alleen als Frankrijk geen fiscale faciliteit kent en een gelijkwaardig belastingtarief.

Dan het nettopensioen

Dit is ingewikkelder. Is het nettopensioen nu loon, pensioen of vermogen volgens het belastingverdrag? In Nederland is zowel sprake van pensioen als vermogen. Voor de Pensioenwet is het daadwerkelijk pensioen. Voor de inkomstenbelasting is het vermogen dat is vrijgesteld voor de vermogensrendementsheffing. Nu de bepalingen uit de Pensioenwet tevens op het nettopensioen van toepassing zijn lijkt het verdedigbaar dat de pensioenuitkering onder de werking van art. 18 van het Verdrag valt. Het pensioenartikel in het Verdrag met Frankrijk is zeer beknopt. Het enige dat er staat is dat pensioenen en andere soortgelijke beloningen (hieronder wordt o.a. de lijfrente verstaan) belast worden in de woonstaat. Daarmee lijkt het dus niet relevant of in de opbouwfase de premies fiscaal gefaciliteerd zijn geweest of niet. De uitkeringsfase verschilt daarmee niet met die van de normale pensioenopbouw. Voor beide situaties geldt dat de heffing over deze uitkeringen wordt toegewezen aan Frankrijk. Hoe en of Frankrijk de uitkeringen belast is aan Frankrijk.

Gelukkig is in de Pensioenwet en de Wet inkomstenbelasting 2001 voor het nettopensioen de mogelijkheid geboden tot afkoop bij het ophouden binnenlandse belastingplichtige te zijn. Dit is juist zo opgenomen om dubbele belastingheffing te voorkomen. Daar heeft de politiek goed over nagedacht. Of toch niet? Het punt is namelijk dat Peter al lang niet meer binnenlands belastingplichtig is. Nu lijkt dit niet erg, omdat het nettopensioen voor buitenlandse belastingplichtigen niet onder de vermogensrendementsheffing van de inkomstenbelasting valt. Dit is geen vermogensbestanddeel opgenomen in hoofdstuk 7 van de Wet inkomstenbelasting 2001. Het grote probleem zit in de afkoopbepaling. Nu hij niet meer uit Nederland emigreert zal het pensioenfonds niet mogen overgaan tot afkoop van zijn nettopensioenregeling. Er zit dan niks anders op dan het nettopensioen te genieten in

18 Besluit van 31 januari 2008 nr. CPP2007/98M, *Internationale aspecten van Pensioenen*, onderdeel 2.4.

de vorm van een periodieke uitkering dat volgens art. 18 van het Verdrag dan wordt belast in Frankrijk. Nu deze situatie niet is opgenomen in zowel de inkomstenbelasting als de Pensioenwet lijkt het redelijk dat voor deze situatie de Staatssecretaris van Financiën zich beroept op art. 63 AWR, de hardheidsclausule, waarbij hij toestaat dat het voor deze groep belastingplichtigen mogelijk wordt het nettopensioen voor de pensioeningangsdatum alsnog af te kopen. Overigens zal dan ook in de uitvoeringsovereenkomst van de pensioenuitvoerder opgenomen moeten worden dat in deze situaties wordt afgekocht.

In de opbouwfase van het nettopensioen spelen een aantal vragen voor het Verdrag:

- Hoe wordt het nettopensioen in zijn algemeenheid beschouwd?
- Hoe wordt de werkgeversbijdrage belast?
- Wat kan de werknemer doen met zijn eigen bijdrage die hij betaald heeft aan het Nederlandse pensioenfonds uit het nettoloon?

Om te beginnen met de algemene vraag is het nettopensioen nu vermogen of loon voor het Verdrag. Zover ik weet is hier nog geen eenduidig beleid over. Wel zal de werkgeversbijdrage beschouwd worden als loon overeenkomstig art. 15 van het Verdrag. Dit komt doordat de bijdrage direct wordt verloond. Dit is immers ook zo als Peter in Nederland zou wonen. Zeker nu deze bijdrage niet vanuit overheidswege verplicht is, maar een keuze is die de werkgever zelf bepaalt. Daarbij komt dat een deelnemer die niet deelneemt aan de nettopensioenregeling recht heeft op deze werkgeversbijdrage. Het ligt dan ook voor de hand dat de werkgeversbijdrage onder art. 15 van het Verdrag valt. Hoe de werknemersbijdrage aan de nettopensioenregeling beschouwd moet worden is niet eenvoudig te stellen. Is deze bijdrage aftrekbaar? Is een nettopensioenregeling voor Franse begrippen gelijkwaardig aan de brutopensioenregeling? Wellicht dat Frankrijk de waarde van het nettopensioen als vermogen beschouwt, omdat in Nederland de waarde van het nettopensioen onderdeel is van de rendementsgrondslag van box 3. Het is goed deze vragen op voorhand te bespreken met de desbetreffende inspectie, zodat ook hier geen dubbele belastingheffing gaat plaatsvinden.

De nettolijfrente

Hoewel de nettolijfrente in Nederland fiscaal gelijkwaardig wordt behandeld als die van de nettopensioenregeling is er toch een verschil. De afkoopmogelijkheid. In tegenstelling tot de nettopensioenregeling zal een verzekeraar wel overgaan tot afkoop. Fiscaal heeft dit namelijk geen consequenties omdat de nettolijfrente nooit tot de vermogensrendementsgrondslag heeft behoord aangezien Peter buitenlandse belastingplichtige is.¹⁹ De sanctiebepaling is dan ook niet van toepassing. Dit biedt dus meer perspectief. Maar dit maakt de vraag hoe de nettolijfrente voor het Verdrag beoordeeld moet worden

lastig. Vooralsnog vermoed ik dat art. 18 van het Verdrag van toepassing is in de uitkeringsfase, tenzij voortijdig wordt afgekocht. Laten uitkeren betekent dat de uitkering in Frankrijk wordt belast. Derhalve lijkt het verstandig om voor lijfrente-ingangsdatum af te kopen indien reeds voor deelname aan een nettolijfrente is gekozen.

Net als bij het nettopensioen is de werkgeversbijdrage belast als loon. Onduidelijk is hoe de werknemersbijdrage verloopt. Dit komt doordat de deelnemer de nettolijfrente wel kan afkopen zonder sancties. Tevens is het geen tweede-pijlerproduct, maar een derde pijler. De werkgever-werknemerverhouding ontbreekt. Het is daarom goed mogelijk dat de nettolijfrente in Frankrijk anders wordt behandeld dan pensioen c.q. de brutolijfrente. Het verschil kan groot zijn. Een zaak om goed uit te zoeken.

Conclusie

De pilotenregeling is bij uitstek interessant als gewerkt wordt voor een Nederlandse luchtvaartmaatschappij en men woont in een land waar de belastingdruk op arbeidsinkomen beduidend lager is. Natuurlijk moet dan wel in het Verdrag zijn bepaald dat het heffingsrecht aan het woonland toekomt. Voor pensioen ligt dit anders. Dit levert een aantal onduidelijkheden op. Zo dient onderzocht te worden onder welk artikel van het Verdrag de pensioenopbouw moet worden geschaard. Dit geldt zowel voor het brutopensioen, het nettopensioen als voor de nettolijfrente. Voor het nettopensioen en de nettolijfrente moet beoordeeld worden of de uitkering onder het pensioenartikel (art. 18) van het Verdrag valt of dat de opbouw als vermogen moet worden beschouwd. Telkens moet worden beoordeeld of sprake is van loon, pensioen of vermogen. De adviseur die een piloot die in het buitenland woont moet adviseren dient eerst te beoordelen waar de piloot volgens het Verdrag belast is. Hij dient daarbij onderscheid te maken tussen bruto- en nettopensioen. Wellicht dat de nettolijfrente een beter alternatief is. Blijkt dat het nettopensioen belast is in het woonland terwijl het woonland geen fiscale faciliteiten verstrekt voor aftrek daarvan, overweeg dan te stoppen met het nettopensioen en kijk in het woonland voor een beter alternatief.

¹⁹ Art. 7.1 onderdeel c Wet IB 2001.